

FEJLESZTŐ BIBLIOTERÁPIA
ZÁRÓVIZSGA TÉMAKÖRÖK ÉS TÉTELEK
2025/2026

Kedves Hallgatók! A záróvizsgára való felkészüléshez alapvetően azokat az anyagokat, jegyzeteket, prezentációkat használják, amelyeket az oktatóik a képzés során megosztottak Önökkel! Az itt látható témák sokféleképpen, kreatívan, szabadon kifejtethők, feldolgozhatók. A feleletük során törekedjenek arra, hogy az egyes témák gyakorlati vonatkozásait is bemutassák: példákkal, konkrét gyakorlatokkal, akár esetbemutatókkal is, illetve gondolják át, hogyan tudnák kötni az adott témát a korábbi képzettségükhöz, munkáikhoz. A feltüntetett szakirodalmi források ajánlások.

Az egyes tételekhez kérjük, minden esetben gondolják át az adott téma konkrét gyakorlati vonatkozásait is!

Jó munkát, sikeres felkészülést kívánunk!

1. A fejlesztő biblioterápia fogalma, típusai, alkalmazási területei, etikai és jogi vonatkozásai

- A biblioterápia fogalma és típusai
- A biblioterápia alkalmazási területei
- A biblioterápia során felmerülő etikai problémák és megoldási lehetőségek
- Szerzői jogi kérdések a biblioterápiában

Ajánlott szakirodalom:

- Béres, J. (2017). „Azért olvasok, hogy éljek”: Az olvasásnépszerűsítéstől az irodalomterápiáig. Kronosz Kiadó.
- G. Tóth, A. (2014). Az irodalomterápiás csoporthelyzet mint színtér. *Studia Litteraria*, 53(1–2), 110–129.
<https://ojs.lib.unideb.hu/studia/article/view/4032/3898>
- G. Tóth, A. (2016). A biblioterápia klinikai alkalmazásáról. *Könyvtári Figyelő*, 62(1), 14–24.
http://epa.niif.hu/00100/00143/00307/pdf/EPA00143_konyvtari_figyelo_2016_1.pdf
- Halász, A. (2018). *A Magyar Irodalomterápiás Társaság tevékenységének szerzői jogi elemzése*.
<https://www.irodalomterapia.hu/publikaciok/jogi-allasfoglalas.pdf>
- Illés, A. (2009). Művészetterápia a közoktatásban: Elméleti lehetőségek és etikai megfontolások.
Új Pedagógiai Szemle, 59(5–6), 233–240.
https://epa.oszk.hu/00000/00035/00133/pdf/EPA00035_upsz_200905_233-240.pdf
- Jeney, É. (2012). *Nyitott könyv: Irodalom, terápia, elmélet*. Balassi Kiadó.
- Juhász, S. (Szerk.). (1991). *Nonverbális pszichoterápiák*. Animula Kiadó.
- Magyar Irodalomterápiás Társaság. (2018). *A Magyar Irodalomterápiás Társaság etikai kódexe*.
<http://www.irodalomterapia.hu/publikaciok/etikai-kodex2.pdf>
- Mazza, N. (2025). *Irodalomterápia: Elmélet és gyakorlat*. Multiverzum Kiadó.
- Nyirő, G. (2012). Könyvtári órák művészet- és biblioterápiás módszerekkel.
Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 21(8), 38–40.
https://epa.oszk.hu/01300/01367/00204/pdf/EPA01367_3K_2012_08_38-41.pdf
- Tiringi, I. (Szerk.). (2023). *A pszichoterápiás gyakorlat etikai kérdései*. MentalPort.

2. A fejlesztő biblioterápia fejlődéslélektani vonatkozásai, a gyermekirodalom fejlődéslélektani vonatkozásai

- A fejlődés motorjai: genetika, érés, tanulás; a fejlesztés alapelvei. Mit fejleszthet a fejlesztő biblioterápia?
- Az életkorok rövid áttekintése Piaget, Freud és Erikson gondolatai mentén. A fejlődési krízisek támogatása az irodalom, a gyermekirodalom segítségével.
- A szocializáció és a környezet szerepe a fejlődésben: a szocializáció színterei, formái, szintjei. Az irodalom, a gyermekirodalom mint a szocializáció eszköze.
- Védőfaktorok és rizikófaktorok a fejlődésben. Az irodalom, az irodalmi művek, a biblioterápia mint lehetséges védőfaktorok.

Ajánlott szakirodalom:

- Cole, S., & Cole, M. (2006). Fejlődéslélektan. Osiris Kiadó.
<https://drive.google.com/drive/u/2/folders/1nbMuQZf9dxtmyUNhdMrRtW115-N7o9ih>
- Csákvári, J., & Cs. Ferenczi, Sz. (2018). Védőfaktorok. In J. Csákvári & Sz. Cs. Ferenczi (Szerk.), *A fiatalok lehetőségeinek kibontakoztatása: Ajánlásgyűjtemény pedagógusoknak, gyógypedagógusoknak, szociális és egészségügyi szakembereknek a kibontakozó ifjúság támogatására* (pp. 118–142). ELTE BGGYK.
- Cs. Ferenczi, Sz., & Csákvári, J. (2018). Reziliencia. In J. Csákvári & Sz. Cs. Ferenczi (Szerk.), *A fiatalok lehetőségeinek kibontakoztatása: Ajánlásgyűjtemény pedagógusoknak, gyógypedagógusoknak, szociális és egészségügyi szakembereknek a kibontakozó ifjúság támogatására* (pp. 143–149). ELTE BGGYK.
- Danis, I., & Kalmár, M. (2011). A fejlődés természete és modelljei. In I. Danis, M. Farkas, M. Herczog, & L. Szilvási (Szerk.), *Génektől a társadalomig: A koragyermekkori fejlődés színterei* (pp. 76–124). NCSSZI.
https://drive.google.com/file/d/1nCmtxsbjW7SORctGSPF3R4LrRWE_105j/view
- Kollár, K., & Szabó, É. (Szerk.). (2017). Fejlődés, szocializáció és környezet. In *Pedagógusok pszichológiai kézikönyve* (pp. 40–74). Osiris Kiadó.
<https://drive.google.com/file/d/1ud8V9zzWvzjMVwwLmkmouL5cunp3BasO/view>

3. A fejlesztő biblioterápia személyiség- és befogadáslélektani vonatkozásai

- A személyiség leírására szolgáló elméletek, megközelítések: tipológiák, vonások, a pszichoanalízis és a humanisztikus nézőpont emberképe.
- Elhárító mechanizmusok az irodalmi művekben, elhárító mechanizmusok a csoportok működésében.
- Szimbólumok és archetípusok az irodalomban és más művészeti ágakban, mélylélektani és fejlődési vonatkozások. Irodalomterápiás munka szimbólumok használatával – néhány gyakorlat bemutatásán keresztül.
- Az irodalmi művek befogadásának pszichológiája és gyakorlata.
- Mesék, mítoszok (mély)lélektani alapjai.

Ajánlott szakirodalom:

- A „Befogadáslélektan” kurzus classroom-jába feltöltött anyagok: [yekkpzsw](#)
- A „Személyiséglélektan” kurzus classroom-jába feltöltött anyagok: [ssx7etr](#)
- Carver, C. S., & Scheier, M. F. (2006). *Személyiségpszichológia* (8., 10., 11. fejezet). Osiris Kiadó.
- Eco, U. (2002). Bevezetés az erdőbe. In *Hat séta a fikció erdejében* (pp. 5–40). Európa Kiadó.
- Gyöngyösiné Kiss, E. (2007). Az önmegvalósítás és pozitív önértékelés szükségletei Maslow és Rogers pszichológiájában. In E. Gyöngyösiné Kiss & A. Oláh (Szerk.), *Vázlatok a személyiségről: A személyiséglélektan alapvető irányzatainak tükrében* (pp. 244–260). Új Mandátum Könyvkiadó.
- Jung, C. G. (2000). *Az ember és szimbólumai*. Göncöl Kiadó.
<https://www.scribd.com/document/452797908/C-G-Jung-Az-Ember-es-Szimbolumai>
- Kamarás, I. (2007). *Az irodalmi mű befogadása: Szociológiai és szociálpszichológiai megközelítés*. Pannon Egyetem BTK Antropológiai és Etika Tanszék – Gondolat Kiadó.
https://real-d.mtak.hu/105/1/Kamar%C3%A1s_Istv%C3%A1n.pdf
- Pető, C. (1998). Metamorfózisok a személyiségfejlődés folyamatában: Egy pszichológiai teszt alkalmazásának lehetőségei a pedagógiai gyakorlatban. *Új Pedagógiai Szemle*, 46(10), 46–58.
- Shinoda Bolen, J. (2008). *Bennünk élő istennők / Bennünk élő istenek*. Studium Effektive Kiadó.
- von Franz, M.-L. (1995). *Női mesealakok*. Európa Kiadó.

4. A fejlesztő biblioterápia irodalomtudományi és gyermekirodalmi alapjai

- A biblioterápia irodalomtudományi értelmezése.
- A különféle műfajokban rejlő terápiás hatások a receptív és aktív biblioterápiás módszerekben.
- A befogadásközpontú irodalomértés kulcsfogalmai (hermeneutika, recepcióesztétika, a „szerző halála”, a „nyitott mű”).
- A gyermekirodalmi műfajokban rejlő fejlesztő és terápiás lehetőségek.
- Olvasásszociológiai alapvetések.

Ajánlott szakirodalom:

- Béres, J. (2017). *Azért olvasok, hogy éljek: Az olvasásnépszerűsítéstől az irodalomterápiáig*. Kronosz Kiadó.
- Béres, J. (2025). *Terápiás írás: Elmélet – gyakorlat – személyes élménybeszámolók*. Park Könyvkiadó.
- Biblioterápia, irodalomterápia. (2016). *Helikon*, 62(2).
<https://epa.oszk.hu/03500/03580/00004/pdf/>
- Bókay, A. (2006). *Bevezetés az irodalomtudományba*. Osiris Kiadó.
- Gödény, A. (2016). *Olvasáspedagógiai tanulmányok*. ELTE Tanító- és Óvóképző Kar, Magyar Nyelvi és Irodalmi Tanszék.
<https://www.tok.elte.hu/dstore/document/1121/olvasapedagogia.pdf>
- Hansági, Á., Hermann, Z., Mészáros, M., & Szekeres, N. (Szerk.). (2017). *Mesebeszéd: A gyermek- és ifjúsági irodalom kézikönyve*. Fiatal Írók Szövetsége.
- Irodalom és tudomány. (2022). *Irodalmi Magazin*, 2022(2).
<https://irodalmimagazin.hu/lapszamok/irodalmi-magazin/2022-06-08>
- Kamarás, I. (2007). *Az irodalmi mű befogadása: Szociológiai és szociálpszichológiai megközelítés*. Pannon Egyetem BTK Antropológiai és Etika Tanszék – Gondolat Kiadó.
https://real-d.mtak.hu/105/1/Kamar%C3%A1s_Istv%C3%A1n.pdf
- Komáromi, G. (1999). *Gyermekeirodalom*. Helikon Kiadó.
- Pál, J., & Újvári, E. (1996). *Szimbólumtár: Jelképek, motívumok, témák az egyetemes és magyar kultúrából*. Balassi Kiadó.
- Szerdahelyi, I. (1996). *Irodalomelmélet mindenkinek*. Akadémiai Kiadó.

5. **A fejlesztő biblioterápia célcsoportjai és módszertana: elmélet és gyakorlat 1. (Az egyes csoportok lehetséges szervezése, a munka keretei, céljai, a működés speciális szempontjai. Javasoljon az egyes csoportokban folyó munkához feldolgozható műveket és műfajokat, ezekhez néhány konkrét gyakorlatot, várható eredményeket!)**

- Gyermekek fejlesztő biblioterápiája.
- Fejlesztő biblioterápia kamaszok és fiatal felnőttek körében.
- Fejlesztő biblioterápia felnőttek csoportjaiban.
- Biblioterápia idősek körében.

Ajánlott szakirodalom:

- Bartos, É. (1999). Gyermekek biblioterápiája. *Fordulópont*, 2–3, 93–106.
<https://mek.oszk.hu/05400/05496/05496.pdf>
- Béres, J. (2017). „Azért olvasok, hogy éljek”: Az olvasásnépszerűsítéstől az irodalomterápiáig. Kronosz Kiadó.
- Béres, J. (2022). *Élet a sorok között: Irodalomterápiás gyakorlatok mindenkinek*. Libri Kiadó.
- Béres, J., & Csorba-Simon, E. (2015). Biblioterápia nőknek. *Könyvtári Figyelő*, 61(2), 178–195.
https://epa.oszk.hu/00100/00143/00093/pdf/EPA00143_konyvtari_figyelo_2015_2_178-195.pdf
- Béres, J., & Zoboki, R. (2015). Idősek biblioterápiája a pécsi Szenior Akadémián. In B. Nagyházi (Szerk.), *IX. Képzés és Gyakorlat Nemzetközi Neveléstudományi Konferencia: Nevelés és tudomány, neveléstudomány a 21. században* (pp. 86–92). Kaposvári Egyetem Pedagógiai Kar; Nyugat-magyarországi Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar.
<https://www.irodalomterapia.hu/publikaciok/Beres-idosek.pdf>
- Csorba-Simon, E. (2019). Szárnyat adó szövegek: Az irodalomterápia hatása a gyermekotthonban élő kamaszokra. *Könyvtári Figyelő*, 65(3), 400–406.
https://www.epa.hu/00100/00143/00357/pdf/EPA00143_konyvtari_figyelo_2019_03_400-406.pdf
- Doll, B., & Doll, C. (n.d.). *Fiatalok biblioterápiája: Könyvtárosok és mentálhigiénés szakemberek együttműködése*.
http://ki.oszk.hu/sites/ki.oszk.hu/files/dokumentumok/biblioterapia_gyermekeknek_es_serduloknak_0.pdf
- Illés, A. (2009). Művészetterápia a közoktatásban: Elméleti lehetőségek és etikai megfontolások. *Új Pedagógiai Szemle*, 59(5–6), 233–240.
https://epa.oszk.hu/00000/00035/00133/pdf/EPA00035_upsz_200905_233-240.pdf
- Pennebaker, J. W., & Evans, J. F. (2008). *Gyógyító írás*. Kulcslyuk Kiadó.
- Pethőné Nagy, C. (2005). *Módszertani kézikönyv*. Korona Kiadó.
- Samu, Á. (2004). *Kreatív írás*. Holnap Kiadó.

6. A fejlesztő biblioterápia célcsoportjai és módszertana: elmélet és gyakorlat 2. (Az egyes csoportok lehetséges szervezése, a munka keretei, céljai, a működés speciális szempontjai, lehetséges kihívásai. Javasoljon az egyes csoportokban folyó munkához feldolgozható műveket és műfajokat, ezekhez néhány konkrét gyakorlatot, várható eredményeket!)

- Hátrányos helyzetű csoportok fejlesztő biblioterápiája.
- Szakmai és képzési csoportok biblioterápiája. Biblioterápia iskolai keretek között és a felsőoktatásban.
- Speciális élethelyzetben lévő csoportok biblioterápiája.
- Tematikus csoportok lehetőségei és kihívásai.

Ajánlott szakirodalom:

- Asztalos-Varga, C. (2014). Kiszakadva a családból: A gyermekotthonban élő gyermekek traumáinak enyhítése biblioterápiával. *Könyvtári Figyelő*, 60(3), 308–311. https://epa.oszk.hu/00100/00143/00094/pdf/EPA00143_konyvtari_figyelo_2014_3_308-311.pdf
- Bereiné Vasas, A. (2019). „Ezt maga sütötte?” Biblioterápia egy borsodi település roma iskolásainak. *Könyv, Könyvtár, Könyvtáros*, 28(1), 41–48. <http://www.irodalomterapia.hu/publikaciok/ezt-maga-sutotte.pdf>
- Béres, J. (2021). *Magamat írom és olvasom: Községtalálás, érzelmi támasz és érzékenyítés a gyerekek és fiatalok biblioterápiájában*. Petőfi Irodalmi Ügynökség Ifjúsági és Gyerekirodalmi Centrum.
- Béres, J., & Csorba-Simon, E. (2013). Fejlesztő biblioterápia fiataalkorú fogvatartottakkal. *Könyvtári Figyelő*, 59(2), 251–268. https://epa.oszk.hu/00100/00143/00087/pdf/EPA00143_konyvtari_figyelo_2013_2_251-268.pdf
- Béres, J., Sóron, I., Tegzes, T., & Zsidai, B. (2014). Hátrányos helyzetű középiskolások biblioterápiája. *Könyvtári Figyelő*, 60(4), 459–480. https://epa.oszk.hu/00100/00143/00095/pdf/EPA00143_konyvtari_figyelo_2014_4_459-480.pdf
- Csorba-Simon, E. (2019). Szárnyat adó szövegek: Az irodalomterápia hatása a gyermekotthonban élő kamaszokra. *Könyvtári Figyelő*. <http://ki2.oszk.hu/kf/2019/12/szarnyat-ado-szovegek-%e2%80%93-az-irodalomterapia-hatasa-a-gyermekotthonban-elo-kamaszokra/>
- Doll, B., & Doll, C. (n.d.). *Fiatalok biblioterápiája: Könyvtárosok és mentálhigiénés szakemberek együttműködése*. https://ki.oszk.hu/sites/default/files/dokumentumtar/biblioterapia_gyermekeknek_es_serduloknek.pdf
- Réger, Z. (1995). Cigány gyerekek nyelvi problémái és iskolai esélyei. *Iskolakultúra*, 5(24), 102–106. <https://www.iskolakultura.hu/index.php/iskolakultura/article/view/31229/30946>
https://real.mtak.hu/161619/1/iskolakultura_1995_024_102-106.pdf

7. Módszertani lehetőségek, technikák és eljárások a különböző biblioterápiákban. Társművészetek terápiás, biblioterápiás alkalmazási lehetőségei.

- A biblioterápiás módszerek rendszere: néhány fontosabb receptív és aktív biblioterápiás eszköz bemutatása konkrét példákon keresztül.
- A biblioterápiás folyamat bemutatása, nyílt és zárt csoportok dinamikája.
- Társművészetek a biblioterápiás folyamatban: a művészet fejlesztő hatásai (pl. mozgás, zene, film).
- Kreatív írás a biblioterápiában.

Ajánlott szakirodalom:

- Béres, J. (2022). *Élet a sorok között: Irodalomterápiás gyakorlatok mindenkinek*. Libri Kiadó.
- Béres, J. (2025). *Terápiás írás: Elmélet – gyakorlat – személyes élménybeszámolók*. Park Könyvkiadó.
- Juhász, S. (Szerk.). (1991). *Nonverbális pszichoterápiák*. Animula Kiadó.
- Papp, Á. K. (2016). Katarzis és karnevál. *Helikon Irodalomtudományi Szemle*, 62(2). https://iti.abtk.hu/images/kiadvanyok/helikon/Helikon_2016_2.pdf
- Pennebaker, J. W., & Evans, J. F. (2008). *Gyógyító írás*. Kulcslyuk Kiadó.
- Pethőné Nagy, C. (2005). *Módszertani kézikönyv*. Korona Kiadó.
- Samu, Á. (2004). *Kreatív írás*. Holnap Kiadó.